

Demensstrategi - Odsherred Kommune

Indledning

Demenssygdomme er forbundet med store menneskelige omkostninger. Demens påvirker borgerens hukommelse, adfærd og personlighed og betyder gennem sygdomsforløbet et tiltagende behov for støtte, pleje og omsorg. Demens er en stor udfordring for de pårørende, da de kan opleve, at det menneske, de kender og holder af, gradvis forandres og forsvinde.

Demenssygdomme har mange forskellige årsager. En lang række livsstilsfaktorer - for eksempel motion, sund kost, socialt samvær - kan i forskelligt omfang være med til at mindske risikoen for demens, ligesom andre livsstilsfaktorer - for eksempel rygning, alkohol og depression - kan påvirke risikoen for at udvikle demens.

I Odsherred Kommune lever mindst 705 borgere over 60 år med demens. I 2030 forventes antallet at stige til ca. 1067 borgere - en stigning på 30 % på blot 12 år.¹ Når antallet af borgere med demens stiger, kræver det, at der sættes ind med relevante tiltag så tidligt i forløbet som muligt.

Der skal findes nye løsninger for at være på forkant med det forventede stigende antal borgere med demens.

Odsherred Kommune vil arbejde målrettet med at skabe et godt liv for borgere med demens og deres pårørende gennem fem hovedspor:

- En tidlig opsporing og udredning, og dernæst en forebyggende indsats, der kan være med til at udskyde demenssymptomerne
- Bedre støtte, aflastning og rådgivning til pårørende, som har en ægtefælle, forældre eller pårørende som har demens
- Demensvenlige plejecentre og demenspladser til de borgere, som er særligt udfordrede
- Demenshus
- Odsherred bliver en demensvenlig kommune - alle kender til demens, og hvordan man hjælper borgerne med demens

---

¹ Nationalt videnscenter for demens, 2017

Overordnede mål og de fem hovedspor

Det overordnede mål er, at:

Odsherred Kommune er en demensvenlig kommune, der arbejder målrettet med at skabe et godt og værdigt liv for borgerne med demens og deres pårørende.

De fem hovedspor for indsatserne, der understøtter det overordnede mål:

1. Tidlig og forebyggende demensindsats
<p>Ny forskning og erfaringer viser, at en tidlig rehabiliterende indsats i form af forebyggende og understøttende tiltag som fysisk og kognitiv træning samt vejledning kan medvirke til at udskyde demenssymptomer og fastholde et aktivt hverdagsliv i længere tid. En tidlig demensdiagnose giver ligeledes bedre muligheder for i god tid at planlægge og varetage borgerens og de pårørendes behov og ønsker senere i sygdommen.</p>
Indsats
<p>I den tidlige og forebyggende indsats arbejdes mod flere motionstilbud til borgere i den tidlige fase af deres demensforløb. Der arbejdes med følgende tilbud:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Håndboldfitness, der blev introduceret i januar 2019.
• Mulighed for særlige hold i fitnesscenter. Kommunen ansætter en instruktør til at varetage et hold to gange om ugen. Borgerne betaler et almindeligt fitness-abonnement, men har glæde af den særlige tilrettelæggelse som en demensfaglig person kan varetage ved holdtræning.
• I de eksisterende tilbud er der fokus på gå-turer i naturen. Der er stor evidens for værdien af dette. Tilbuddet skal udvikles til at kunne rumme flere deltagere og lokaliteterne. Startstederne for turene skal være centralt placeret med nem adgang til naturen. <p>Øget fokus på sansestimulering</p> <ul style="list-style-type: none">
• Ligesom der er evidens for vigtigheden af motion og inddragelse af naturen er sansestimulering også et vigtigt redskab. Sansestimulering skal derfor være en integreret del af tilbuddene til borgere med demens.
• Sansestimuli bliver en del af den samlede kompetenceudvikling af personalet i Sundhed og Omsorg. <p>Økonomi til ovenstående tilbud: Kr. 295.000,- årligt Midler til kompetenceudvikling under denne indsats finansieres af værdighedsmidlerne i 2019. (i alt afsat kr. 900.000,- til al kompetenceudvikling)</p>

2. Styrket indsats for pårørende til borgere med demens

Demens kaldes også "de pårørendes sygdom", fordi demens ikke kun rammer borgeren med demens, men i lige så høj grad de pårørende. Som pårørende skal man både forholde sig til ægtefællens/forældrenes ændrede personlighed og adfærd, og samtidig hjælpe med, at de kan klare hverdagen.

I takt med at sygdommen skrider frem, er det almindeligt, at pårørende viser tegn på bekymringer, tristhed, belastningsreaktioner og stress - en egentlig depression forekommer således 2-3 gange hyppigere end normalt. Tilbud, der støtter og aflaster pårørende, er en indsats i denne strategi.

Indsats

Der udvikles tilbagevendende tilbud til pårørende for at skabe et frirum i hverdagslivet.

- Der afholdes f.eks. dagsseminar á 3 dages varighed to gange årligt med mulighed for at få ny viden om demens, sparring på livets udfordringer og knytte relationer til andre pårørende. Der tilbydes input fra både lokale og eksterne oplægsholdere.
- Der arbejdes på at give mere fleksible aflastningsmuligheder i dagtimerne i velegnede lokaler. De fremtidige tilbud skal kunne rumme de velkendte dagtilbud, såvel som nye tilbud, f.eks. motionstilbud. Det er hensigten at invitere til samarbejde med frivillige om disse tilbud.
- Der er efterspørgsel på et højere serviceniveau på kommunens daghjem. Det nuværende tilbud til borgere med demens udvides til tre dage om ugen. Nogle af pladserne gøres til åbne pladser, så pårørende i højere grad kan opleve fleksibilitet, hvis der akut opstår behov for aflastning i dagtimerne.
- Det er vigtigt, at borgere med demens kan blive i et socialt fællesskab så længe som muligt. Transport til arrangementer mv. skal sikres trygge forhold, så det bliver en mulighed. Derfor skal det sikres, at kommunen kan visitere borgeren til benyttelse af Fleks trafik, således at afhentning og tilbagevenden efter aftale sker til og fra bopælen med ledsagelse. Det er en ekstra service i forhold til reglen om at borgerne afhentes fra "kantstenen"

Økonomi til ovenstående tilbud: alt inklusiv, også visiteret kørsel til det udvidede daghjemstilbud: Kr. 1.285.000,- årligt.

3. Gode forhold for borgere med demens på plejecentrene

På plejecentrene i Odsherred Kommune skal der være gode forhold for borgere med demens. Det betyder, at der også skal være demensboliger til borgere, som har særlige behov. Erfaringer viser, at demensvenlig indretning og byggeri kan være med til at øge trivsel for borgerne ved at skabe større tryghed og genkendelighed.

Det er målet, at boligerne indrettes, så de opleves så hjemlige og genkendelige som muligt. Der arbejdes i teams omkring den enkelte borger med at skabe struktur i hverdagen, som tilrettelægges ud fra borgerens livshistorier og tager højde for vaner og døgnrytme.

Der ligger et stort potentiale i at arbejde mere målrettet med velfærdsteknologi i forhold til mennesker med demens. Udover GPS-løsninger til opsporing findes der mange andre teknologiske muligheder, der f.eks. støtter hukommelsen og/eller øger sikkerheden omkring den demente borger.

Indsats

- På Bakkegården/Bakkely konverteres 5 plejeboliger til særlige boliger målrettet borgere med svære demenssymptomer. Plejen tilrettelægges, så der drages omsorg for ud fra borgerens individuelle fysiske og psykiske behov. Boligerne placeres i den afdeling på Bakkegården, der hedder Bakkely. Naturligt ledige boliger i løbet af 2019-2020 anvendes.
- Der konverteres to plejeboliger til 2 fleksible aflastningsboliger.

Fremadrettet vil det være muligt at lave yderligere 9 boliger på Bakkegården og 8 boliger på Præstevænget i Nykøbing.

- Der skal være fokus på personalets faglige kompetencer til at etablere en helhedsorienteret og struktureret hverdag for borgerne med deres livshistorie som guide. Der skal være genkendeligt og kontinuerligt personale omkring den enkelte borger, som kender til borgernes livsvaner og døgnrytme. Alle nye medarbejdere skal være fortrolige med ABC-demens, ligesom der løbende er fokus på at arbejde ud fra personcentreret omsorg i **hele** fagcentret.
- Odsherreds plejecentre bruger i dag velfærdsteknologi i form af GPS-løsninger. Dette for at sikre at borgerne kan færdes i trygge og ufarlige omgivelser. Der er dog fortsat potentiale for, at arbejde med mere målrettet velfærdsteknologi. Dette kan være i form af døgnrytmelys, måtter mv.
- Ved at sikre borgerne udendørs adgang får de kontakt med dags- og sollys, natur, planter, vind og vejr. Særlige udenoms arealer på plejecentrene tilrettelægges, så de er demensvenlige og sådan, at borgerne frit kan færdes sikkert i nærmiljøet.
- Det er hensigten at åbne plejecentrenes døre endnu mere mod civilsamfundet. Det skal ske i form af øget samarbejde med lokalområdet, frivillige og pårørende.

3. Gode forhold for borgere med demens på plejecentrene

Økonomi: Der er i 2019 afsat 1.100.000 kr. fra værdighedspuljen til at etablering af 5 demensboliger og 2 aflastningsboligere. Fra 2020 skal findes anden finansiering til drift af disse pladser. Der er afsat 920.000 kr. til bedre bemanning på plejehjem, plejecentre og friplejeboliger

Midler til kompetenceudvikling under denne indsats finansiers af værdighedsmidlerne i 2019. (ialt afsat kr. 900.000,- til alt kompetenceudvikling)

4. Demenshus

Ambitionen er at få etableret et demenshus, hvor store dele af de dagaktiviteter og indsatser til borgere med demens og deres pårørende samles. Det er hensigten at skabe et åbent hus, hvor der - ud over de kommunale tilbud - også kan være frivilligt drevne aktiviteter og hvor borgere kan komme for at få rådgivning. Huset skal være et samlingssted for alle der arbejder med eller er berørt af demens.

Pladsforholdene skal være fremtidssikrede. Dette har både indflydelse på antallet af kvadratmeter, og at der skabes mulighed for en fleksibel indretning og tilgængelighed. (dørbredde, plan-indgang eller elevator, handikoptoilet mv.).

Vigtigt for placeringen og indretning af et demenshus er:

- Adgang til natur - såvel gåture i lokalområdet, samt sansehaver.
- Centralt placeret i kommunen
- Demensvenlige bygninger
- Mulighed for sansestimulering, musikterapi, snoezelrum m.v.
- Mulighed for kontinuerligt at udvikle nye tilbud i forhold til borgeres efterspørgsel
- Mulighed for fleksible løsninger i dagtilbud, som virker som aflastning for pårørende
- Tæt ved kollektive trafikmuligheder
- Mulighed for cafe og fritidsaktiviteter, herunder til inddragelse af pårørende
- Motion, træning mv.
- Personalekontorer, personaleomklædning mv.

Arbejdet mod etablering af et demenshus har dog et længere tidsperspektiv, hvorfor der på kortere sigt arbejdes mod at finde lokaler til de eksisterende dagtilbud med mulighed for at udvikle nye tilbud og bedre forhold til mennesker med større hjælpemidler.

I Odsherred findes der flere steder med dagtilbud, hvor borgere med en demenssygdom i et trygt og kendt miljø kan få nogle gode oplevelser sammen med andre i mindre grupper. Det er vigtigt at fastholde værdien i de eksisterende tilbud. Ønsket er på sigt at samle de forskellige eksisterende tilbud på samme matrikel.

Indsats

Da der ikke er økonomisk fundament til etablering af et demenshus, foreslås, at det prioriteres at vedligeholde og udvide de eksisterende dagtilbud bl.a. med tilbud til borgere tidligt i deres sygdomsforløb.

Det er målet at udvikle et demenshus på langt sigt.

5. Odsherred som en demensvenlig kommune

Odsherred kommune skal være en demensvenlig kommune, der arbejder målrettet med at skabe et godt og værdigt liv for borgerne med demens og deres pårørende. Med denne demensstrategi optimeres allerede eksisterende indsatser og nye føjes til.

Samlet betyder indsatserne, at kommunen bliver mere demensvenlig.

Men strategien og indsatserne skal leve og være tydelige for kommunens borgere. Der skal være let tilgængelighed til viden og information omkring kommunens vifte af tilbud til mennesker, der rammes af demens sygdom og deres pårørende.

Alle skal kende til demens - børn som voksne, frivillige, foreningslivet, de erhvervsdrivende, trafikselskaber mv. Kun ad den vej gøres det trygt og godt at leve med demens i Odsherred.

Indsats

Yderligere udvikling af Odsherred som demensvenlig kommune kan ske i samskabelsens perspektiv.

- Det foreslås, at relevante interessenter inviteres til dialogmøder f.eks. 1 – 2 gange årligt. Social og forebyggelsesudvalget initiere dette samarbejde.
- Kommunen har i samarbejde med Alzheimerforeningen uddannet flere demensveninstruktører, der også kan være med til at udbrede generel viden om demens i Odsherred.
- Odsherred Teater, har opstillet en erindringspavillon med fokus på at skabe et sted, hvor borgere med demens og deres pårørende sammen kan tage på en "rejse" med gode samtaler baseret på erindringer. Med i dette tiltag er også repræsentanter fra "Gamle Scene" og "Livsgnisten", som er en forening for pårørende til mennesker med demens. Erindringspavillonen, som har stået på teateret, skal finde en ny placering og i den forbindelse er kommunen inviteret ind til et muligt fremtidigt samarbejde.

Økonomi: Samlet set er der tilført 4.500.000 kr. i 2019 til at gøre kommunen mere demensvenlig. Heraf kommer 2 mio. fra værdighedspuljen og 920.000 kr. fra puljen til bedre bemanning. Den konkrete anvendelse af pengene beskrives under pkt. 1 til 4 i denne strategi.

Økonomisk overblik Demensområdet i Odsherred Kommune

Finansiering/indsatser	2019	2020	2021	2022
Midler demensområdet i alt	12.298.000	10.298.000	10.298.000	9.378.000
Budget Økonomiudvalget	1.435.000	1.435.000	1.435.000	1.435.000
Midler SOF	10.863.000	8.863.000	8.863.000	7.943.000
Allerede afsatte midler til Demens (oprindeligt Budget SOF)	6.363.000	6.363.000	6.363.000	6.363.000
Budgetforlig: Driftsudvidelse og bedre bemanning	2.500.000	2.500.000	2.500.000	1.580.000
Værdighedspulje	2.000.000	0	0	0
Indsatser i Demensstrategien	4.500.000	3.600.000	3.600.000	2.680.000
Tidlig og forebyggende demensindsats	295.000	295.000	295.000	295.000
Styrket indsats for pårørende til borgere med demens	1.285.000	1.285.000	1.285.000	1.285.000
Gode forhold for borgere med demens på plejecentre	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
Bedre bemanning på plejehjem, plejecentre og friplejeboliger	920.000	920.000	920.000	0
Kompetenceudvikling	900.000	0	0	0
Konvertering af plejeboliger på Bakkegården og Præstevænget til borgere med demens	0	0	0	0

*Budget i overslagsårene er ikke prisenfremskrevet

* Driften af demensboligerne er ikke finansieret fra 2020